

**ปัญหาการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลัง
ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ศึกษากรณี
การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น**

อาทินันท์ บุญรุ่ง*
ศาสตราจารย์ ดร. ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล**

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิ ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับหลักการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถูกต้อง โดยเฉพาะกระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของต่างประเทศ และในประเทศไทย ตลอดจนเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้อย่างความเหมาะสม และถูกต้องตามหลักการทางทฤษฎี

จากการศึกษา พบว่า ในอดีตระหว่างมีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เกิดปัญหาทางกฎหมายในระหว่างกระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนด โดยปัญหาทางกฎหมายเกิดอยู่ในช่วงหลังจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำวินิจฉัยชี้ขาดในคดีเลือกตั้ง จนถึงก่อนมีการดำเนินการในกระบวนการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งเพื่อให้เกิดความยุติธรรม ซึ่งปัญหาทางที่เกิดขึ้นเกิดจากการบังคับใช้กฎหมายในระดับพระราชบัญญัติและกฎที่ถูกต้องโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ได้แก่ ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับระยะเวลาในกระบวนการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นที่ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ปัญหาการทบทวนคำสั่งในการรับคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ซึ่งปัญหาทางกฎหมายทั้งหมดเป็นปัญหาที่ขัดต่อหลักการตามทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิ อีกทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นยังไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ส่งผลทำให้เกิดขึ้นปัญหาที่กระทบกับกระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องมีความโปร่งใส สุจริต และเที่ยงธรรม

จากการศึกษาพบว่า ในประเทศฝรั่งเศส มีการกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้องต่อศาลชัดเจนว่า สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้ประสงค์โต้แย้งคัดค้านการเลือกตั้งอาจยื่นเรื่องพร้อมกับบันทึกวาจาประจำวัน ที่จัดทำขึ้นโดยเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง จากนั้นผู้ว่าการจังหวัดจะเสนอเรื่องต่อไปยังศาลปกครองชั้นต้นที่มีเขตอำนาจ อีกทั้งประเทศฝรั่งเศสยังได้กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนในเขตเลือกตั้งท้องถิ่นนั้นมีสิทธิฟ้องต่อศาลเพื่อโต้แย้งผลการเลือกตั้ง นอกเหนือจากผู้มีส่วนได้เสียในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น โดยผู้ฟ้องคดีอาจเสนอคำฟ้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจโดยตรงด้วยตนเองก็ได้ นอกจากนี้ ประเทศบราซิลมีศาลเลือกตั้ง ซึ่งทำหน้าที่ในการรับจดทะเบียนพรรคการเมือง และควบคุมการเงินของพรรคการเมือง นอกจากนี้ ศาลเลือกตั้งยังมีหน้าที่กำหนดวันเลือกตั้ง และตัดสินคดีความเกี่ยวกับความผิดหรือข้อขัดแย้งที่เกิดจากการเลือกตั้ง ตลอดจนกฎหมายในประเทศบราซิลได้กำหนดให้คำวินิจฉัยของศาลเลือกตั้งส่วนภูมิภาคสามารถอุทธรณ์ต่อศาลสูงสุดได้ ต่อเมื่อมีการฟ้องเพิกถอนการประกาศผลคะแนนเลือกตั้ง หรือการฟ้องเพิกถอนคำสั่ง ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อการเลือกตั้ง

1. บทนำ

ในปัจจุบันได้มีการทำรัฐประหารในประเทศไทย เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 เวลา 16:30 น. โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อันมี พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ แต่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้จัดทำและศึกษาก่อนมีทำการรัฐประหารดังกล่าว ดังนั้นผู้เขียนจึงยังคงจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เพื่อการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะในอนาคตหลังจากมีการคืนอำนาจกลับสู่ประชาชน มีแนวโน้มที่เชื่อได้ว่าระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยจะถูกนำกลับมาใช้ดังเดิม ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยกลับมามีการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตยอีกครั้งหนึ่ง และปัญหาที่เกิดจากการศึกษานี้ก็จะกลับมามีผลทางกฎหมายอีกครั้งเช่นกัน โดยผู้เขียนจะขอกล่าวดังต่อไปนี้

นับตั้งแต่ประเทศไทยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีการกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่สืบสวนและสอบสวน เพื่อหาข้อเท็จจริง ตลอดจนวินิจฉัยชี้ขาดปัญหา โดยเฉพาะการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดปัญหาทางกฎหมายจากกระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยปัญหาทางกฎหมายเกิดอยู่ในช่วงหลังจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำวินิจฉัยชี้ขาดในคดีเลือกตั้ง จนถึงก่อนมีการดำเนินการในกระบวนการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้ง

เพื่อให้เกิดความยุติธรรม ซึ่งปัญหาทางที่เกิดขึ้นเกิดจากการบังคับใช้กฎหมายในระดับพระราชบัญญัติและกฎที่ถูกรื้อถอนโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จึงจะขอสรุปถึงปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับระยะเวลาในกระบวนการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น เนื่องจาก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินคดีเลือกตั้งแล้ว ยังมีพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงอาศัยอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวออกกฎ คือ ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. 2554 ที่มีเนื้อหาเป็นการกำหนด กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดในคดีเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้งกฎดังกล่าวยังมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้กระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใส สุจริต และเที่ยงธรรม แต่หลังจากที่มีการบังคับใช้กฎ เกิดปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด เพราะเนื้อหาและกระบวนการที่ถูกกำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. 2554 มีขั้นตอนและวิธีการที่ใช้ระยะเวลา อีกทั้งกฎดังกล่าวยังไม่ได้มีการกำหนดระยะเวลาในการสืบสวนและการสอบสวน ตลอดจนยังไม่กำหนดระยะเวลาการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่แน่นอน รวมถึงเนื้อหาของกฎยังไม่มีกำหนดระยะเวลาให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งในการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น

2. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นที่ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 219 วรรคสาม บัญญัติให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ทั้งนี้ วิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีให้เป็นไปตามระเบียบที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากำหนด โดยต้องใช้ระบบไต่สวนและเป็นไปโดยรวดเร็ว ศาลฎีกาจึงได้ประกาศระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2550 โดยปัญหาดังกล่าวเกิดจากหลังคณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำวินิจฉัยชี้ขาดในคดีเลือกตั้งและได้ยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น การกระทำดังกล่าวทำให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายเนื่องจากเป็นดุลพินิจแต่เพียงฝ่ายเดียวของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะใช้ดุลพินิจว่าจะยื่นคำร้องหรือไม่ยื่นคำร้องในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ส่งผลให้การกระทำดังกล่าวตามกฎหมายจึงเป็นการกระทบสิทธิของผู้เสียหาย ตลอดจนในกรณีที่หากคณะกรรมการการเลือกตั้งส่งคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ อีกทั้งหากศาลอุทธรณ์พิจารณาแล้วว่าไม่มีมูลก็สามารถออกคำสั่งไม่รับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่งผลทำให้มีการระงับข้อพิพาททางคดี และไม่สามารถนำคดีดังกล่าวมาฟ้องได้อีก

3. ปัญหาการทบทวนคำสั่งในการรับคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น เนื่องจากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 219 วรรคสาม ได้บัญญัติให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น เนื่องจาก เกิดปัญหาการออกคำสั่งรับคดีของศาลอุทธรณ์ไม่มีบรรทัดฐาน ในการกำหนดรูปแบบและขอบเขตของการพิจารณา ทำให้การออกคำสั่งรับคดีของศาลอุทธรณ์ในแต่ละที่เกิดความไม่แน่นอน ส่งผลทำให้ในคดีที่เกิดข้อเท็จจริงเดียวกัน ข้อกฎหมายเดียว แต่มีการใช้ดุลพินิจในการรับคำร้องที่แตกต่างกัน เพราะวัตถุประสงค์ของกฎหมายเนื้อหาเป็นการกำหนด กระบวนการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอนในการกำหนดวิธีพิจารณาโดยใช้ระบบไต่สวนและจะต้องดำเนินกระบวนการโดยรวดเร็ว ตลอดจนวิธีพิจารณาใดซึ่งระเบียบนี้มีได้กำหนดไว้โดยเฉพาะให้นำบทบัญญัติแห่ง ประมวลมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาบังคับเท่าที่สามารถบังคับได้ แต่ปัญหาที่เกิดจากที่เนื้อหาของกฎดังกล่าวที่นำมาบังคับใช้ กลับไม่ได้มีการกำหนดให้มีการทบทวนคำสั่งในการรับคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น เนื่องจากหากข้อมูลที่ได้จากคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีไม่เพียงพอ ศาลอุทธรณ์พิจารณาแล้วว่าไม่มีมูลก็สามารถออกคำสั่งไม่รับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่งผลทำให้มีการระงับข้อพิพาททางคดี และไม่สามารถนำคดีดังกล่าวมาฟ้องได้อีก

2. แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลักการคุ้มครองสิทธิ หมายถึง หลักนิติรัฐมีความเกี่ยวพันกันอย่างยิ่งกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ในรัฐเสรีประชาธิปไตยทั้งหลายยอมรับหลักความเป็นอิสระของปัจเจกบุคคล ในการที่จะพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองไปตามความประสงค์ของบุคคลนั้น ดังนั้น เพื่อเห็นแก่ความเป็นอิสระของปัจเจกบุคคลในการพัฒนาบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล รัฐจึงต้องให้ความเคารพต่อขอบเขตของสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล การแทรกแซงในสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลโดยอำนาจรัฐจะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีกฎหมายซึ่งผ่านความเห็นชอบจากตัวแทนของประชาชนตามหลักความชอบธรรมในทางประชาธิปไตยได้ให้ความเห็นชอบแล้วเท่านั้นจึงจะสามารถกระทำได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการให้หลักประกันแก่สิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลมิให้ถูกละเมิดจากรัฐ จึงมีการวางหลักการต่าง ๆ ไว้มากมาย เช่น การจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องมีผลบังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง การกำหนดให้ระบอบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ หลักการจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพมิได้และหลักประกันที่สำคัญคือหลักประกันการใช้สิทธิในทางศาล ซึ่งถือว่าเป็นสาระสำคัญของการให้ความคุ้มครองสิทธิในทางศาลแก่ปัจเจกบุคคล เพราะการคุ้มครองหรือหลักประกันทั้งหลายจะปราศจากความหมายหากไม่ให้สิทธิแก่ปัจเจกบุคคลในการโต้แย้งการกระทำของรัฐ

เพื่อให้องค์กรศาลซึ่งเป็นองค์กรที่มีความเป็นกลางเข้ามาควบคุมตรวจสอบการการกระทำของรัฐที่ถูกโต้แย้งว่าละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล

การใช้ดุลพินิจโดยชอบด้วยกฎหมาย คือ การใช้อำนาจตัดสินใจอย่างอิสระที่จะเลือกกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีเหตุผลอันสมควรภายในขอบเขตแห่งกฎหมาย การใช้ดุลพินิจโดยชอบด้วยกฎหมาย เริ่มจากการพิจารณาคำร้องหรือคำขอว่าได้ยื่นถูกต้องตามแบบ ขั้นตอน และระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ก่อนมีคำสั่งรับหรือไม่รับคำร้องหรือคำขอ เมื่อได้รับคำร้องไว้พิจารณาแล้วต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาอย่างอิสระเป็นกลาง โปร่งใส ไม่บิดเบือนวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของกฎหมาย ไม่ใช้อำนาจเกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนด คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ขณะเดียวกันจะต้องสงวนและรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ของส่วนรวมด้วย นอกจากนี้ การใช้ดุลพินิจของฝ่ายปกครองจะต้องไม่ฝ่าฝืนระเบียบภายในของฝ่ายปกครองที่วางไว้เป็นแนวปฏิบัติ ต้องใช้ดุลพินิจอย่างมีเหตุมีผลและไม่ขัดกับหลักกฎหมาย ส่วนการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ เป็นการใช้ดุลพินิจโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ไม่สอดคล้องเหมาะสมกับข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แต่ละกรณี รวมถึงการใช้ดุลพินิจไม่เป็นไปตามสัดส่วนของการกระทำ ซึ่งเป็นหลักกฎหมายพื้นฐานที่กำหนดความสัมพันธ์ของผู้ใช้อำนาจปกครองกับผู้อยู่ใต้อำนาจปกครองให้เกิดความสมดุลสมเหตุสมผลพอเหมาะพอควรแก่กรณี ได้แก่ หลักความเหมาะสม คือการใช้อำนาจให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามกฎหมาย หลักความจำเป็น ต้องออกคำสั่งทางปกครองที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนน้อยที่สุดหรือทำให้รัฐเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และหลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ หากผลของคำสั่งทางปกครองเกิดประโยชน์ต่อส่วนรมน้อยมากเมื่อเทียบกับความเสียหายที่ประชาชนได้รับ

แนวคิดและหลักการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกระบวนการจัดการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. หลักการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลักการกระจายอำนาจถือเป็นหลักการที่สำคัญอันดับแรก ดังที่แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐได้กำหนดถึงการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า “รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น”

2. หลักความเป็นอิสระในการปกครองท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีความเป็นอิสระภายใต้หลักการกระจายอำนาจ ทั้งในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารจัดการ การบริหารงานบุคคล การเงินการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ

3. หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น

ประชาชนในท้องถิ่นทุกคนโดยเฉพาะผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ถือว่าเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

4. กระบวนการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นของประเทศไทย

จากการประกาศใช้กฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นฉบับปัจจุบัน เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงถ่ายโอนอำนาจในการควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น จากกระทรวงมหาดไทยมาเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

3. กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นของต่างประเทศและประเทศไทย

3.1 กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นของต่างประเทศ

ประเทศฝรั่งเศส มีการกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้องต่อศาลชัดเจนว่า สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้ประสงค์โต้แย้งคัดค้านการเลือกตั้งอาจยื่นเรื่องพร้อมทั้งบันทึกวาจาประจำวัน ที่จัดทำขึ้นโดยเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง จากนั้นผู้ว่าการจังหวัดจะเสนอเรื่องต่อไปยังศาลปกครองชั้นต้นที่มีเขตอำนาจ อย่างไรก็ตาม ผู้ฟ้องคดีอาจเสนอคำฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นที่มีเขตอำนาจโดยตรงด้วยตนเองก็ได้

การเลือกตั้งสมาชิกสภาภาค ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองสูงสุดนั้นให้ผู้ฟ้องยื่นได้ที่สำนักงานผู้ว่าการจังหวัดหรือสำนักงานย่อยผู้ว่าการจังหวัดที่ผู้ฟ้องมีภูมิลำเนา

กรณีที่เป็นการฟ้องโดยผู้ว่าการจังหวัด ให้ผู้ว่าการจังหวัดยื่นคำฟ้องภายในระยะเวลา 15 วัน สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และให้ผู้ว่าการจังหวัดยื่นคำฟ้องภายในระยะเวลา 10 วัน สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาภาค

กรณีที่ผู้ฟ้องเป็นบุคคลอื่นที่มีใช้ผู้ว่าราชการจังหวัด ต้องยื่นคำร้องภายในระยะเวลา 5 วัน สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และต้องยื่นคำฟ้องภายในระยะเวลา 10 วัน สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาภาค

กรณีที่ผู้ใดประสงค์โต้แย้งคัดค้านผลการเลือกตั้งด้วยวิธีการยื่นเรื่องพร้อมไปกับบันทึกวาจาประจำวัน ที่จัดทำขึ้นโดยเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง เมื่อได้ยื่นเรื่องไป แต่เจ้าหน้าที่ของจังหวัดเสนอเรื่องไปยังศาลปกครองล่าช้าเอง เช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นการฟ้องที่เกินระยะเวลา ศาลปกครองต้องรับฟ้องอย่างไรก็ตามในกรณีที่ผู้ฟ้องคดีต้องยื่นฟ้องคดีต่อศาลที่ไม่มีเขตอำนาจหรือฟ้องผิดศาล การฟ้องนี้ไม่ส่งผลให้ระยะเวลาสะดุดหยุดลง

นอกจากนี้ ประเทศฝรั่งเศสได้กำหนดให้ผู้มีสิทธิฟ้องคดีเลือกตั้งท้องถิ่น เช่น

1. ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนในเขตเลือกตั้งท้องถิ่นนั้นมีสิทธิฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อโต้แย้งผลการเลือกตั้ง

2. ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งท้องถิ่นนั้น แม้จะได้รับการเลือกตั้งหรือไม่ก็ตาม มีสิทธิฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อโต้แย้งผลการเลือกตั้ง เป็นต้น

ประเทศบราซิล ได้มีการกำหนดองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในระบบการเลือกตั้งในประเทศบราซิล ประกอบด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้พิพากษาศาลเลือกตั้ง ศาลเลือกตั้งภูมิภาค ซึ่งจะมียุติในทุกรัฐของประเทศบราซิล และศาลเลือกตั้งสูงสุด

ประเทศบราซิลมีศาลเลือกตั้ง (Electoral Court) ซึ่งทำหน้าที่ในการรับจดทะเบียนพรรคการเมือง และควบคุมการเงินของพรรคการเมือง นอกจากนี้ ศาลเลือกตั้งยังมีหน้าที่กำหนดวันเลือกตั้ง และตัดสินคดีความเกี่ยวกับความผิดหรือข้อขัดแย้งที่เกิดจากการเลือกตั้ง

1) ศาลเลือกตั้งสูงสุดถูกจัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1932 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะยุติการโงกการเลือกตั้ง และเพื่อให้มีอำนาจเหนือศาลเลือกตั้งทั้งหมด และเพื่อทำหน้าที่ควบคุมบทบาททางพรรคการเมือง มีอำนาจในการอนุญาตหรือยกเลิกการลงทะเบียนพรรคการเมือง การลงทะเบียนของผู้สมัครและรับรองการเลือกตั้ง วางระเบียบและควบคุมการแทรกแซงทางสื่อ โทรทัศน์และวิทยุของพรรคการเมืองในช่วงเวลาระหว่างที่มีการเลือกตั้ง

2) ศาลเลือกตั้งภูมิภาค มีกำหนดให้มีศาลเลือกตั้งภูมิภาคในเมืองหลวงในแต่ละรัฐและในส่วนกลาง โดยคัดเลือกมาจาก

คำวินิจฉัยของศาลเลือกตั้งส่วนภูมิภาคจะอุทธรณ์ต่อศาลสูงสุดได้ ต่อเมื่อ

ก. คำวินิจฉัยของศาลเลือกตั้งส่วนภูมิภาคขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญฉบับนี้

ข. เกิดปัญหาการตีความกฎหมายระหว่างศาลเลือกตั้งสองศาล หรือมากกว่านั้น

ค. เกิดการฟ้องร้องเกี่ยวกับเรื่องการขาดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือการประกาศผลรับรองผู้ชนะการเลือกตั้งในการเลือกตั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ง. เมื่อมีการฟ้องเพิกถอนการประกาศผลคะแนนเลือกตั้ง หรือการฟ้องเพิกถอนคำสั่งซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อการเลือกตั้งในส่วนภูมิภาคหรือส่วนกลาง

3.2 กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นของประเทศไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้มีหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งในทุกระดับตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กล่าวโดยสรุปอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดังนี้

1) อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ ซึ่งการดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้ง หรือดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงประชามตินั้นจะต้องดำเนินการโดยองค์กรที่มีความเป็นอิสระ ไม่อยู่ภายใต้อำนาจหรือภายใต้บังคับบัญชาของฝ่ายการเมือง ซึ่งก็คือคณะกรรมการการเลือกตั้ง ถือเป็นมาตรการอันสำคัญที่รัฐธรรมนูญปัจจุบันได้สร้างขึ้น ก็เพื่อให้การเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามตินั้นเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม มาตรการ

ต่าง ๆ ที่ทำให้การเลือกตั้งสุจริตและเที่ยงธรรม อาทิเช่น การแบ่งเขตเลือกตั้ง การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การประกาศผลการเลือกตั้ง ทั้งนี้รายละเอียดในการกำหนดอำนาจหน้าที่จะไปบัญญัติไว้ในกฎหมายลำดับรองลงไป เช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 เป็นต้น

2) อำนาจในการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ ลักษณะเด่นของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก็คือ การกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจอย่างเต็มที่ในการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หรือการออกเสียงประชามติ รวมทั้งการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่แต่อย่างไรก็ตามอำนาจในส่วนนี้ถูกลดทอนลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 โดยคงให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งอย่างเต็มที่ในการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดเรื่องร้องคัดค้านการเลือกตั้งเฉพาะก่อนประกาศผลการเลือกตั้งเท่านั้น (มาตรา 239) ส่วนหลังประกาศผลการเลือกตั้งอำนาจการวินิจฉัยชี้ขาดให้เป็นอำนาจของศาลฎีกา(กรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา) ศาลอุทธรณ์ (กรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น)

3) อำนาจหน้าที่อื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติสามารถดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ

4. วิเคราะห์ปัญหาการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ภายหลังจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ศึกษากรณี การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

นับตั้งแต่ประเทศไทยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีการกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่สืบสวนและสอบสวน เพื่อหาข้อเท็จจริงตลอดจนวินิจฉัยชี้ขาดปัญหา โดยเฉพาะการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการศึกษา พบว่าเกิดปัญหาทางกฎหมายจากกระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยปัญหาทางกฎหมายเกิดอยู่ในช่วงหลังจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำวินิจฉัยชี้ขาดในคดีเลือกตั้ง จนถึงก่อนมีการดำเนินการในกระบวนการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งเพื่อให้เกิดความยุติธรรม ซึ่งจะขอกล่าวดังต่อไปนี้

1) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับระยะเวลาในกระบวนการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น

คณะกรรมการการเลือกตั้งอำนาจตามกฎหมายออกกฎ คือ ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. 2554 แต่หลังจากมีการบังคับใช้กฎเกิดปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด เพราะเนื้อหาและกระบวนการที่กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. 2554 มีขั้นตอนและวิธีการที่ใช้ระยะเวลา อีกทั้งกฎดังกล่าวยังไม่ได้มีการกำหนดระยะเวลาในการสืบสวนและการสอบสวน ตลอดจนยังไม่กำหนดระยะเวลาการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่แน่นอน รวมถึงเนื้อหาของกฎยังไม่ได้มีการกำหนดระยะเวลาให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งในการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ส่งผลทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการขั้นตอน วิธีการ ในการบังคับใช้กฎหมายที่ล่าช้า เนื่องจากเนื้อหาในบทบัญญัติของกฎดังกล่าว มีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนเกินความจำเป็น จึงส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียในการเลือกตั้ง คือ ผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งผู้ชนะการเลือกตั้ง และผู้แพ้การเลือกตั้ง เพราะการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อผู้ชนะการเลือกตั้งในส่วนของระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง เนื่องจากหากมีการวินิจฉัยชี้ขาดจากคณะกรรมการการเลือกตั้งจะส่งผลกระทบต่อผู้ชนะการเลือกตั้งที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการลิดรอนสิทธิในระยะเวลาการดำรงตำแหน่งที่มีระยะเวลาจำกัดเพียง 4 ปี ต่อหนึ่งสมัยวาระการดำรงตำแหน่ง อีกทั้งการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทบสิทธิต่อผู้แพ้การเลือกตั้งที่ถูกคณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งวินิจฉัยให้ถูกเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้ง ส่งผลให้ถูกตัดสิทธิการเลือกตั้งเป็นเวลา 1 ปี อีกทั้ง ดั้งนั้นการที่ยื่นคำร้องล่าช้าทำให้เกิดผลเสียหายที่ชัดเจนคือผู้ถูกร้องหรือผู้คัดค้านยังคงปฏิบัติหน้าที่อยู่จนกว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งจะยื่นคำร้องต่อศาล อาจมีการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง

ดังกล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การกระทำดังกล่าวของคณะกรรมการการเลือกตั้งส่งผลทำให้เกิดความเสียหายแก่ท้องถิ่น และเกิดผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้กระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใส สุจริต และเที่ยงธรรม นั่นเอง

2) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นที่ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 219 วรรคสาม บัญญัติให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ทั้งนี้ วิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีให้เป็นไปตามระเบียบที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากำหนด โดยต้องใช้ระบบไต่สวนและเป็นไปโดยรวดเร็ว ศาลฎีกาจึงได้ประกาศ

ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550 โดยกฎดังกล่าวได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเพียงผู้เดียว ที่สามารถยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ส่งผลทำให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายเนื่องจากเป็นดุลพินิจแต่เพียงฝ่ายเดียวของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะใช้ดุลพินิจว่าจะยื่นคำร้องหรือไม่ยื่นคำร้องในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ส่งผลให้การกระทำดังกล่าวตามกฎหมายจึงเป็นการกระทบสิทธิของผู้เสียหาย ตลอดจนในกรณีที่หากคณะกรรมการการเลือกตั้งส่งคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์พิจารณาแล้วว่าไม่มีมูลก็สามารถออกคำสั่งไม่รับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่งผลทำให้มีการระงับข้อพิพาททางคดี และไม่สามารถนำคดีดังกล่าวมาฟ้องได้อีก ซึ่งในบางกรณีอาจเกิดความผิดพลาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการรวบรวมข้อมูลส่งศาลไม่เพียงพอ หรือเป็นดุลพินิจแต่เพียงฝ่ายเดียวของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการเสนอข้อมูลพยานหลักฐานต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ส่งผลทำให้ศาลอุทธรณ์ไม่รับคำร้องดังกล่าว การกระทำดังกล่าวของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงทำให้ผู้เสียหายที่เข้ามาร้องเรียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งในคดีเลือกตั้งจึงได้รับผลกระทบ และไม่สามารถฟ้องร้องในคดีดังกล่าวได้อีก

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า จากการบังคับใช้ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550 ซึ่งมีสถานะเป็นกฎ ที่เนื้อหาที่ขัดต่อหลักทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิ จึงเป็นการกระทำที่ส่งผลทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎซึ่งขัดต่อหลักทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิ อีกทั้งยังส่งผลเสียต่อวัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้กระบวนการยุติธรรมในคดีเลือกตั้งโดยเฉพาะกระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใส สุจริต และเที่ยงธรรม นั้นเอง

3) ปัญหาการทบทวนคำสั่งในการรับคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น

จากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 219 วรรคสาม ได้บัญญัติให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ทั้งนี้ วิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีให้เป็นไปตามระเบียบที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากำหนด โดยต้องใช้ระบบไต่สวนและเป็นไปโดยรวดเร็ว ศาลฎีกาจึงได้ประกาศ ระเบียบที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550 อีกทั้งจากการที่ประเทศไทยได้แบ่งศาลอุทธรณ์ ออกเป็น 10 เขต ทำให้เกิดปัญหาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงในการยื่นคำร้องต่อศาลซึ่งเกิดปัญหาจากการบังคับใช้กฎ และเกิดปัญหาจากการใช้ดุลพินิจในการรับคดีของศาลอุทธรณ์คดีเลือกตั้งท้องถิ่น เนื่องจาก เกิดปัญหาการออกคำสั่งรับคดีของศาลอุทธรณ์ไม่มีบรรทัดฐาน ในการกำหนดรูปแบบและขอบเขตของการพิจารณา ทำให้การออกคำสั่งรับคดีของศาลอุทธรณ์ในแต่ละที่เกิดความไม่แน่นอน ส่งผลทำให้ในคดีที่เกิดข้อเท็จจริงเดียวกัน ข้อกฎหมายเดียว แต่มีการใช้ดุลพินิจในการ

รับคำร้องที่แตกต่างกัน อีกทั้งเกิดปัญหาที่เกิดจากที่เนื้อหาของกฎดังกล่าวที่นำมาบังคับใช้ กลับไม่ได้มีการกำหนดให้มีการทบทวนคำสั่งในการรับคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น เนื่องจากหากข้อมูลที่ได้จากคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีไม่เพียงพอ ศาลอุทธรณ์พิจารณาแล้วว่าไม่มีมูลก็สามารถออกคำสั่งไม่รับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่งผลทำให้มีการระงับข้อพิพาททางคดี และไม่สามารถนำคดีดังกล่าวมาฟ้องได้อีก ซึ่งความผิดพลาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการรวบรวมข้อมูลส่งศาลไม่เพียงพอ เกิดจากการใช้ดุลพินิจแต่เพียงฝ่ายเดียวของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการเสนอข้อมูล พยานหลักฐานต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ทำให้ศาลอุทธรณ์ไม่รับคำร้องดังกล่าว

ดังนั้น จากการที่ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2550 ซึ่งมีสถานะเป็นกฎ เป็นการบังคับใช้กฎที่ส่งผล ทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎซึ่งขัดต่อหลักทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิ และบังคับใช้กฎดังกล่าวยังเป็นการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในเรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

5. ข้อเสนอแนะ

สำหรับแนวทางการแก้ไขในปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับกระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยนั้น ผู้เขียนขอเสนอทางแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

5.1 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับระยะเวลาในกระบวนการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น

ผู้เขียนเห็นควรให้ประเทศไทยนำหลักการแนวคิดแบบในประเทศฝรั่งเศสและควรรนำแนวคิดทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิมาปรับใช้ในประเทศไทย โดยการแก้ไขกฎหมายและมีการตราบทบัญญัติที่มีขอบเขตของเนื้อหาเป็นการกำหนดให้การสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาดมีระยะเวลาในการสืบสวนสอบสวน และการออกคำวินิจฉัยชี้ขาดจะต้องกระทำให้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลา 1 ปี ตามที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 กำหนด และนับจากวันที่มีคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์คดีเลือกตั้งท้องถิ่น ภายใน 10 วันแบบในประเทศฝรั่งเศส อีกทั้งการกำหนดดังกล่าวจะส่งผลทำให้ประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้บังคับใช้กฎหมายในเรื่องระยะเวลาในกระบวนการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนถูกต้องตามหลักการคุ้มครองสิทธิ อีกทั้งยังเป็นการทำให้การบังคับใช้กฎเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ตลอดจนยังทำให้กระบวนการยุติธรรมในคดีการเลือกตั้งเป็นไปอย่างโปร่งใส สุจริต และเที่ยงธรรม

5.2 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นที่ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ผู้เขียนเห็นควรให้ประเทศไทยนำหลักการแนวคิดแบบในประเทศฝรั่งเศสและควรรำแนวคิดทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิมาปรับใช้ในประเทศไทย โดยการแก้ไขกฎหมายและมีการตราบทบัญญัติที่มีขอบเขตของเนื้อหาเป็นการกำหนดให้มีส่วนได้เสียในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นมีสิทธิสามารถการยื่นคำร้องต่อศาลแบบในประเทศฝรั่งเศส ตลอดจนจะต้องมีการบังคับใช้กฎหมายโดยการยึดหลักการตามทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิ ซึ่งกฎหมายในประเทศไทยควรระบุให้มีการกำหนดคู่ความร่วมที่มาจากผู้ร้องในชั้นการสืบสวนและสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง อีกทั้งไม่ควรมีการกำหนดในกฎหมายให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเพียงผู้เดียวในการมีอำนาจยื่นคำร้องในกรณีดังกล่าวต่อศาล โดยกำหนดให้ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาล และมีสิทธิยื่นฟ้องต่อศาลเพิ่มเติม โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติในระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550 ว่า “ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งวินิจฉัยให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้มีส่วนได้เสียในคดีสามารถยื่นคำร้องเป็นคู่ความร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อดำเนินคดีในชั้นศาลอุทธรณ์ และหากมีหลักฐานตามสมควรว่าการเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคน ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอในเขตเลือกตั้งนั้น สามารถยื่นคัดค้านการเลือกตั้งต่อศาลอุทธรณ์ได้โดยตรง แต่ทั้งนี้ต้องเป็นข้อกล่าวหาใหม่และคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่เคยได้วินิจฉัยชี้ขาดในเรื่องดังกล่าวมาก่อน” ซึ่งการกำหนดดังกล่าวจะส่งผลทำให้ประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้บังคับใช้กฎหมายในเรื่องการคุ้มครองสิทธิผู้มีส่วนได้เสียในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นให้มีสิทธิสามารถการยื่นคำร้องต่อศาลคดีเลือกตั้งท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

5.3 ปัญหาการทบทวนคำสั่งในการรับคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น

ผู้เขียนเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550 โดยการกำหนดให้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการทบทวนคำสั่งในการรับคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นอย่างชัดเจน

นอกจากนี้ ผู้เขียนเห็นควรให้ประเทศไทยนำหลักการแนวคิดแบบในประเทศบราซิล และควรรำแนวคิดทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิมาปรับใช้ในประเทศไทย โดยการกำหนดให้คำสั่งรับคดีเลือกตั้งท้องถิ่นของศาลอุทธรณ์คดีเลือกตั้งท้องถิ่น สามารถอุทธรณ์คำวินิจฉัยต่อศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งได้อีกชั้น โดยการกำหนดดังกล่าวจะส่งผลทำให้ประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้บังคับใช้กฎหมายในเรื่องการคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียจากคำสั่งในการรับคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนถูกต้องตามหลักการคุ้มครองสิทธิ อีกทั้งยังเป็นการทำให้กระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศ

รับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 อีกทั้งยังส่งผลต่อวัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นเกิดความเป็นธรรม และยังเป็น การส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นให้ได้รับสิทธิในกระบวนการยุติธรรมที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างได้ถูกต้อง และเหมาะสมต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2540). ข้อความคิดและหลักการพื้นฐานในกฎหมายมหาชน รวมบทความเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายปกครองและกฎหมายรัฐธรรมนูญ. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.

สุพิศ ปราณิตพลกรัง. (2552). คู่มือคดีเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : บริษัท อทตยา มิเลนเนียม จำกัด.

สำนักวินิจฉัยและคดี สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2556). คู่มือการจัดทำคำวินิจฉัยและการดำเนินคดีในศาล. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนสหทยบล็อกรและการพิมพ์.

วิทยานิพนธ์

สัญญา จีระอนน. (2555). วิธีพิจารณาคดีเลือกตั้งในคดีที่เกี่ยวกับการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่.

วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.

สุภาภรณ์ แจ่งสุข. (2552). ปัญหาทางกฎหมายของวิธีพิจารณาคดีเลือกตั้งตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต